

ORJUNA

NACIONALISTIČNI ORGAN.

NAROČNINA: za Jugoslavijo: za tri mesece 12.— Din.; za celo leto 48.— Din.; za inozemstvo je dodati poštino. Oglasi po ceniku. — Posamezna številka stane 1 Din.

IZHAJA VSAKO NEDELJO!

REDAKCIJA IN ADMINISTRACIJA: Arena Narod. doma. Rokopisi se ne vračajo. — Anonimni dopisi se ne sprejmejo. POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Orjuna — delavstvu!

V zadnjih dneh se množe slučaj, da delavstvo, nahujskano, oboroženo ogroža Orjuno. Hujski sede na varnem in si z žulji istega delavstva polnijo žepe in želodce.

Svarimo vas tipini! Ne nasedajte črnim ali pa belim izkoriščevalcem. Orjuna ima vse druge cilje, kakor vam jih slikajo tisti, ki se boje, da se vam ne odprejo oči. Ne odjedati, dati vam hoče Orjuna poštenega kruha za pošteno delo. Povejte nam samo en slučaj, kjer je nastopila Orjuna proti delavstvu. Pridite in pogledajte si naše lokale, naše knjige, pa pokažite nam samo eno mesto, kjer smo sklenili vas napasti ali pa vam škodovati. Pogledajte si naše odbore! Ali so to mar izkoriščevalci delavstva? Ali niso to istotako delavci kot vi, ki si služijo pošteno svoj kruh, pri tem pa nesebično delujejo, žrtvujoč svojo eksistenco, da se uresniči tudi vaše želje?

Pustite demagoge, naj nas sami napadejo in ne ovirajte nas na poti, ki popelje tudi vas do sreče. Za danes vam pa želimo prijeten Prvi maj!

Dr. Ivan Sušteršič.

Pred kratkim se je izvršil koledni neslavni akt neslavne zgodovine naše. Odigralo se je zopet dejanje slovenske tragikomedije, izražene v znani Cankarjevi legendi o slovenskem človeku, ki kulminira v boleznem vzliku človeka: »Slovenec si? Potem Ti ne morem pomagati.«

Dne 19. aprila je dve tretjini od 30-slovenskih ljudi — seme izkravelega naroda — pljunilo na vso preteklost od prevrata sem in kar je najžalostnejše, prišlo je na ta zbor nekaj teh semen, od katerih jih čuje par celo na ime »starosta«, naravnost oboroženih v boj za bivšega habsburškega hlapca in kolego — Sušteršiča. Pokojnik Krek se je obrnil v svojem grobu in izkazal primerno čast oni žalostni armadi pod vodstvom velikega lovca, ki je šel v svoji veliki samostojnosti mišljenja lovit in si izposojevati argumente za rehabilitacijo habsburškega hlapca na — Dunaj. Žalostna nam majka! Tako propa da ugled cveta naše slovenske inteligence v dobi splošnega propadanja morale, v dobi neznačajnosti in nemožnosti, breznačajnosti in nedoslednosti in pomanjkanja vsakega samostojnega mišljenja. Človeka, ki ga je slovenski narod enoglasno s svojo inteligenco vrednagal čez mejo kot ubijalca slovenskega naroda, je zopet sprejel v svojo sredo en del ljudi, v katerih družbi se nahaja tudi znani dr. Pegan, sodno žigosan kot »moralnična propalica«. Častna manjšina značajnih in samostojno mislečih mož-odvetnikov — med njimi znani poštenjak dr. B. Vodušek — se ni dala omajati od imenitnih raz-

logov Sušteršičeve pritožbe. O Sušteršiču pa je kot nepobitno dokazano zboru predležalo, da je ukazal svojemu adlatu denuncirati ubogo ženo, ker je rekla nekemu, ki se je bahal, da mora ubiti najmanj 10 Srbov, da naj vendar pomisli, da so to naši bratje, nadalje dokazano, da je ukazal preganjati in denuncirati cel Rakovski občinski odbor, ker se je branil podpisati vojno posojilo, itd. itd. ... Celu svetu pa je znano, da je zavajal ta mož svoj narod en masse k denunciaciji lastnih bratov in da je stal na čelu protisrbske gonje in habsburškega petolizništva in vsega, kar nam je škodilo pri doščevanju naših mej več kot vsi ponesrečeni plebsci. Ta mož je zdaj zopet slovenski oziroma jugoslovanski odvetnik. Za rehabilitacijo Iv. Sušteršiča se je zavzel predvsem veliki lovec dr. Lovrenčič (ne dr. Lavrenčič), sok. starosta Ravnihar, Sokola Šubic in Srnc, bivši krščanski socialisti in Peganov koncipijent dr. Hacin in njegov vredni drug dr. Benkovič, penzionirani politik dr. Novak, seveda tudi Kokalj in druge take »firme«.

Sam cvet razumnosti! Čestitam! Tolaži nas edino zavest, da bi oni, ki so ostali doma in katerih je ogromna večina, ne bili šli v boj za habsburškega hlapca, da je ta večina ostala največ radi tega doma, ker si ji niti sanjati ni moglo, da se bo sploh našel kdo, ki bo mogel glasovati za ugoditev Sušteršičeve pritožbe. Pa so čudni časi. In dolga je še pot do našega pravega narodnega vstajenja!

Ali ste že naročnik »ORJUNE«?

JOVICA M. SILOBRČIČ:

Naprej v Radičeva sela!

Na famoznem zagrebškem zboru 15. aprila se je spomnil Radič v svojem govoru — tudi Orjune.

Pristaviti nimamo Radičevemu govoru ničesar, ker smo z njim že zdavnaj na čistem, kajti drugačnega govora nismo niti pričakovali.

Gospod Radič posveča tudi nam v svojem nedeljskem govoru pasus ker pravi: Ako pošlje Beograd orjune v hrvatske vasi, se iz njih ne bodo vrnil! Dalje pa pravi: za slučaj da pošlje isti Beograd v hrvatske vasi vojsko, bomo našli tudi za njo zdravila. Kakšno bode to zdravilo ne pove.

Nas jugoslovanske nacionaliste more to le veseliti, da se nas g. Radič spomni skupno z našo divno narodno vojsko. Po tem se lahko sodi, da je prav dobro spoznal od katere strani preti nevarnost njegovi »Republiki«, ker drugače bi ne mogel pretiti v svoji motornosti in člo-

večanstvu. Izgleda, da je Radič spoznal da sta Orjuna in vojska dve organizaciji, kateri stojita po svojem značaju in nalogah nad vsemi drugimi in da bodeta stali skupno na braniku skupnega cilja v obrambo časti in veličine naše domovine. G. Radič vse to dobro ve, zato pa opozarja demagoško svoje pristase na ti dve organizaciji, ki sta utelešenje moči rasnosti in hrepenenja naroda in države po življenju in napredku, a tega življenja in napredka Radič noče. On se nas boji, zato pa podžiga v masi mržnjo, katera bi mogla postati vzrok prelivanja bratske krvi. Ampak mi te krvi nečemo! Nečemo, da se preliva bratska kri radi neklih političnih spekulacij. Gledali bodemo, da z njeno preleži ti spekulanti nego, da se to dogodi.

Gospod Radič se kruto vara če misli, ali bolje ko želi, da poidemo mi z orožjem v naše plemenite in

lepe jugoslovanske vasi Hrvatske in da tam odbijamo narod od njega. Ne tako ne bomo postopali ker ljubimo ta naš narod in vemo, da bode, ko se zave, eden najočnejših stebrov naše države.

Vara se g. Radič, ako misli, da mi še nismo stopili v »njegove« vasi in mesta. Nam je znano, da hodijo naši junaški tovariši iz teh krajev, kot apostoli naše vere v Radičeve vasi in mesta, ne boječ se terorja in svobodomiselnosti, o kateri on toliko pridiguje in se vračajo iz njih živ, ko so tamkaj vsejali na rodovitna tla seme naše Orjune. Najboljši dokaz za to so naše seljačke Orjune, katere seveda nimajo za seboj toliko mase kot on, ker ne obljubuje niti tega, niti onega, nego povdarjajo samo dolžnosti do naroda in države. Te Orjune vršijo svojo veliko misijo in prodirajo dalje.

Zato naj g. Radič ne misli, da se bojimo njegovih pretenj in, da bomo prenehali hoditi med njegove mase v naše vasi. Povemo mu lahko, da bomo vršili sedaj še vztrajnejše, ker je to eden od naših največjih in najbolj perečih poslov. Preobražanje njegovih seljaških mas mora nastopiti prej ali slej. Gledali bomo, da se zgodi to čimprej, ker utopije morajo propasti, ko pridejo v dotik z realnostjo. Te zginajo in tedaj nastane preobražanje. Prebuja se in izpolnjuje se zdravilni instinkt naroda.

Mislimo, da se ne varamo zakaj Radič nam nacionalistom tako preti. On se boji, da se to v resnici ne zgodi, ker ako pridejo te mase v dotik in spoznajo boritelje edinstvenega naroda in edinstvene kraljevine, bi se njegova človečanska papirna republika brzo zrušila.

Za vse to smo mi takoj po volitvah zoperstavili Radičevi pretnji, še močnejšo zanj strašnejšo, katere uspeh je osiguran; rekli smo: ko gredo eni poslanci v Beograd delat, ko sede drugi v Zagrebu, da pojejo slavo neki republiki, pošljamo mi svoje poslance med narod in to ravno med Radičeve mase, da jih poučijo in jim pokažejo pravo življenje.

Naprej v Radičeva sela!

Še ena naloga.

Dogodki, ki so se ponavljali zadnji čas v zasedenem ozemlju, so bili tembolj žalostni, ker so se godili v državi nam sosednega naroda, ki se rad pred svetom kaže s svojo kulturo. Naš jugoslovanski narod je stoletja trpel pod nemškim in madžarskim nasiljem — toda vsaj v zadnjem stoletju je bila osebna svoboda z zakoni in s humaniteto toliko zavarovana, da niso mogli nikogar trpinčiti, ako ni hotel javno zatajiti svojega prepričanja: v Avstriji se vsaj ni dogodilo, da bi bili nas silili nositi nemške znake, razobešati nemške zastave in vstopati v nemška društva. V državi kulturnega naroda je to drugače: z eno roko vsiljujejo našim ljudem v roke svojo tricoloro, z drugo jim vlivajo v usta ricinovo olje; ako se kdo ne pokori nasilju, mora izpiti n. pr. tri litre vode, itd., da ne govorimo o drugih nasilstvih, ki kažejo tako surovost in podlost, ki bi jo človek komaj pričakoval pri divjih narodnih osrednje Afrike: način in sredstva kažejo toliko barbarstva, da v resnici pomiljujemo ne le naše ljudi, ki so prišli v take razmere, ampak tudi italijanski narod, ki se kaže pred svetom v tako žalostni luči. Pred svetom? To je vprašanje, ali se kdo briga za to, da izve svet o teh zločinih. O teh dogodkih pišejo komaj naši listi in niti oni ne omenjajo vseh. Svoji čas je sklenila »Jugoslovanska Matica«, da bo ona zbirala podatke in poskrbela za to da izve o teh barbarstvih kulturni svet. Toda doslej nismo o tem še nič slišali. Zato čaka na tem polju Orjuno nova naloga: ona je poklicana, da pokaže svetu to nezasišano trpinčenje ljudi ki niso zakrivali družega, kakor da so morali postati tuji državljani. Tudi pri nas imamo nekaj državljanov, ki niso jugoslovanske narodnosti, toda še enkrat se ni zgodilo da bi osebno mučili koga, ki se ni hotel odreči svojega jezika. Ali se je našel slovenski učitelj, ki bi bil otroke sovražil in pretepal zato, če so bili n. pr. Nemci? Tam onstran meje se to godi proti naši mladini. Na slovensko šolo je prišla n. pr. učiteljica, ki ne zna niti besedice slovensko. Nekje se je naučila edine besedice »muči« (molči!) Takaka beseda se v šoli večkrat rabi in naravno je, da so se otroci smeiali, ko so slišali njen »muči«, ker ni znala »č« izpregovoriti. Ubogi otroci! Vzela je palico in mlátila po njih. To je pedagoški škandal dvajsetega veka, takih in še hujših škandalov pa je še mnogo. Svet ne izve o njih, pa bi moral. Slučaji z ricinovim oljem so bili tako nečloveški, da bi en sam slučaj zadostoval, da osramoti italijanski narod pred svetom. Naša vlada o tem — kakor bi rekli — ne vodi računa. Sami si naši ljudje tudi ne morejo pomagati. »Jugoslov. Matica« ne smatra to za svojo dolžnost in skuša vršiti mirno svoje kulturno delo. Preostane torej Orjuna. Pa ne mislimo, da bi vračali milo za drago in da bi n. pr. v Ljubljani ali kje drugod na enak način mučili italijanske ljudi. Za to smo prekulturni. Treba pa je, da o tem izve svet in da se sedanji dogodki v zasedenem ozemlju ohranijo zgodovini. Zato bo naloga Orjune da zbira podatke in vodi o tem stalno kontrolo. Poročevalcev ne bo manjkalo, saj se tam gode zločini, o katerih se govori povsod. Dogodki naj se zapisujejo v posebni knjigi in se dajejo na razpolago našemu časopisu — oziroma se na kratko priobčujejo v »Orjuni«. Še važnejše pa je, da izve o tem svet, predvsem naše ameriške časopise in ono svetovno časopisje, ki ima še toliko poštenosti da bo objavilo zločine, ki so madež današnje kulture. Fašistovski divjanje raste od dne do dne — naše prebivalstvo je proti nasilju brez moči. Tudi mi mu trenutno ne moremo pomagati. Za enkrat moremo samo pisati »knjigo trpljenja« v nadi, da pride čas, ko zavlada pravica. Dotlej pa mora izvedeti svet, da so bile predvojne macedonske razmere skoraj kulturne v primeri z vsem tem, kar se godi danes proti našemu narodu v Primorju.

Dril.

Industrija Slovenije.

Na naš članek o nacionalizaciji industrije v Sloveniji, objavljen v 17. številki našega lista, se je »Zveza« industrijev za slovensko ozemlje kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani čutila poklicano, priobčiti v tukajšnjih dnevniških odgovor pod zaglavjem »Za industrijo Slovenije in proti terorju«.

Članek je očitno inspiriran od nemške strani, kajti slovenska podjetja upamo, da nimajo grehov, ki smo jih navedli v svojem članku: Favoriziranje Nemcev in Židov. »Zeza« se obrača proti vsemu, kar smo mi omenili samo mimogrede. Naš članek je zadosti jasno poudaril primeno revolucionarnega prava samo za raznarodovalna društva (Südmarch, Sülferrajin itd.), »Zveza« na nam podtika, da hočemo to pravo primentiti na industrijo in jo siloma nacionalizirati. Te misli v našem članku ni in tudi pri sekvestrih smo s tiho resignacijo omenili, da se je čas njihove učinkovitosti zamudil. »Zveza« in njen inspirator se

tedaj bojujeja proti strašilom, ki jih ni.

V meritum našega članka pa se »Zveza« ni spustila, ker njen nemški inspirator v tem pogledu najbrž nima čiste vesti. Naša zahteva je bila in je tale: Zamudili smo čas, ko se je dalo nacionalizirati vse nemško premoženje pri nas; zamuditi pa nečemo časa da bi nacionalizacije industrije ne provedli v pogledu nameščenega osebja. Za to, smo dejali, se ne bomo ustrašili niti najskrajnejšega sredstva. Kaj je naš človek samo zato tu, da nosi puško? Tuji državljani ne služijo ne doma, ne pri nas vojakov, naš človek pa pride domov po dovršeni vojaški dolžnosti, pa mu povedo, da zani nimajo dela, ker na njegovem mestu sedi avstrijski Žid ali češki Nemec, ki je vrhutega morda še dezertler čehoslovške vojske. O Židih ni aliti vredno izgubljati besed, ti tako nikjer ne odslužijo vojakov! Slučaji, ki so nam bili javljeni, so nas napotili, da smo se postavili proti tujim zajedavcem.

Tega vprašanja, ki je elon celega članka, »Zveza« ne omenja, ampak kliče na pomoč Beograd in Ljubljano vlado javnost in stranice ter nam podtika, da ogrožamo temelje narodnega gospodarstva. Dobesedno se je upala »Zveza« napisati: »Že prvi pojavi take delavnosti (akcija proti tujerodnim zajedavcem!) dokazujejo, da so važni interesi našega gospodarstva in našega narodnega blagostanja po njej resno ogroženi.« Kje so tisti pojavi? Kdaj je Orjuna ogrožala narodno gospodarstvo in blagostanje. Ta trditev je smela. Meji na natolcevanje in »Zveza« nam bo morala dati zadostnega zanjo ali pa navesti konkretne slučaje! Kdor je koncipiral ta napad na Orjuno, ima besedo, čakamo, da pride z dejstvi na dan. Če pa ne stori niti enega niti drugega, potem, mislimo, da ne bo cela industrija ogrožena, če se mu kaj pripeti. Imamo navado stati za vsako besedo, ki jo napišemo, zahtevamo pa to tudi od drugih, ki nam kaj očitajo!

Drugo podtikanje: »Odločno svarimo pred terorjem, ki se napoveduje našim gospodarskim podjetjem v glasilu »Orjuna« in ki more povzročiti usodne posledice za podjetja in za tisoče delojemalcev vseh vrst.« To je zapisala »Zveza«, naš pasus o terorju pa slove takole:

»Zapostavljanja domačega delavstva ne bomo trpeli! Da se temu odpomore za vedno bomo uporabili vsako sredstvo. Ustrašili se ne bomo niti najizrazitejšega terorja. Naše delavstvo ne bo več tlačnilo kot nekvalificirano po podjetjih, kjer se našim sovražnikom reže bel maslen kruh! Pozivamo taka podjetja in zlasti slovenske slavnate močičlje, ki kimajo v upravnih in nadzornih svetlih teh podjetjih, da vzamejo to naše opozorilo na znanje.«

Kje je tedaj tu le besedica o terorju proti gospodarskim podjetjem? Če misli »Zveza«, da je blagostanje naše industrije zvezano s tem, da na boljših mestih sede tuji, potem se naši nazori v tej točki pač razhajajo. Prepričani pa smo, da je javnost na naši strani, imamo namreč take izjave od vseh strani in toliko materiala, da je naš poziv imel popoln uspeh. »Zveza« o vsem tem seveda ne ve ničesar, ker ona »rada posreduje v vseh slučajih, pa doslej še ni bila naprošena za posredovanje.« Vi posredujete, če vas naprosijo vaši člani kar se pa dosedaj še ni zgodilo, mi pa tedaj, kadar nas naprosijo nameščenci, kar se je že zgodilo in se dogaja dnevno.

Še enkrat poudarjamo naše stališče:

Naš človek t. j. Jugoslovani, imeli pri jednaki kvalifikaciji vedno prednost pred tujcem. Strokovnjaki, ki

ih mi nimamo, so nam dobrodošli, morajo pa spoštovati naš narod in državo, vsaj kot gostje nas ne smejo pitati z »windische Humde«. Kdor se tega ne zaveda, bomo proti njemu nastopili, na naj prvi strokovnjak. Takemu ni mesta pri nas.

Gospodje od »Zveze« očitno težko pojmi kako stvar, zato smo jim morali zadevo še enkrat razložiti, svetujemo pa jim, da nas ne natolcujejo več!

Vsa dobromisleča javnost je z nami v tem pogledu, samo »Slovenec« je pograbil »Zvezino« kost in jo porabil v ostuden napad na Orjuna. Sam ta fakt, da se »Slovenec« ulema meritorno v Vam!, gospoda od »Zveze« bi Vam moral biti dokaz, da ste na krivem potu, če bi že ne bilo javnosti, ki je naš poziv v celoti odobraval.

„Straža“.

Maribor, 25. aprila.

Prvi list ki je v Sloveniji napadel našo organizacijo je bila »Straža«. Ni nas še poznala, ni vedela, kdo smo in kaj hočemo, toda padla je po nas z vso svojo podlo surovostjo, ki je lastna samo njej. Ko smo ustanovili Orjuna v Mariboru, je padla takoj po poedinih funkcijonarjih ter jih oblatila z vsemi mogućimi in nemogućimi lažmi. Najidealnejše in najpoštenejše narodne delavce, ljudi, ki so tudi že pred svetovno vojno in med njo bili odkriti Jugoslavlani, ki so se bili in prelivali svojo kri za svoje svete jugoslovenske ideale, ki so trpeli v avstrijskih ječah radi klerikalnega denuncijantstva, je obložila z razbojniki, lumpi barabami, kriminalnimi tvoj itd. Vse to je se zgodilo brez vsakega najmanjšega povoda. Naravno pa je, da organizacija, kakršna je Orjuna, ni mogla molče preko vsega tega. Opozorila je merodajne osebe krog tega lista naj prenehajo, naj nas pustijo na miru, ker jim mi nečemo ničesar. Pomagalo tudi to ni in poslušati se je bilo treba drugih sredstev. Zaman! Šlo je dalje in prišlo tako daleč, da smo bili prisiljeni prijeti tani, kjer najbolj boli, prijeti tiste ki so faktični in neposredni krivci. Pretepli smo s pasjim bičem Žebota in sklofotali Golca. Ako pa hočemo pravilno pojmovati »Stražo«, potem se moramo ozreti na zgodovino onih, ki jo pišejo.

V uredništvu tega lista sede trije ljudje. Prvi in glavni urednik lista je duhovnik Januš Golec. Med vojno je bil avstrijski poljski kurat in da je bil divjenavdušen Avstrijec, priča njegova umetna roka, ker pravo je izgubil, ko je s križem v roki jurišal pred četo na naše zaveznike in brate. Mož je alkoholik in cinik, skozi in skozi moralno pokvarjena natura, ki s sadističnim sovraštvom uničuje vse, kar je vzvišenega in plemenitega.

ttega. Nad njegovim početjem se zgražajo v ogromni večini tudi klerikalci sami, celo duhovniki se sramujejo njegove tovarišije. Svoječasnno je bil član novinarskega združenja, izstopil pa je takoj, ko je združenje zahtevalo od njega, naj piše v dostojnejšem tonu in naj ne napada stanovskih tovarišev. Drugi je urednik in poslanec Franjo Žebot. Ta človek je bil najprej hlapec, na to pa se je razvil v klerikalnega agitatorja, v strankinega tajnika in končno je postal tudi poslanec. Mož je navadna surovina, brez vsake notranje kulture, znan pretepač in pijanec in tudi v drugih ozirih skrajno umazan. Tretji je bivši komunist Tone Gmajnar. Po osvobojenju se je izdal za jugoslovenskega dobrovoljca, utihnil pa je s tem dobrovoljstvom takoj, ko se je izvedelo, kje se je boril. Radi neke privatne ne narodne zadeve, je pobegnil od avstrijske komande na Cetinju ter se pridružil odmetnikom v albanskih gorah, kjer je živel do predora na solunski fronti od ropa. Nekemu prijatelju je sam pripovedoval, kako so vdiral v mirna sela, ropali, požigali in ubijali nedolžne ljudi. Ko pa je srbska vojska osvojila tudi one kraje, po katerih se je potikal, se ji je iz strahu pridružil kot dezertar in prišel potem z njo v domovino kot »osvoboditelj«.

To je slika onih ljudi, ki pišejo »Stražo«, slika pravih »kriminalnih tipov«, da govorimo z onimi besedami, katere rabijo oni sami pri napadih na naše ljudi. Vrhovno zaščito tej famozni družbi pa daje poslanec Pušenjak s svojo imuniteto. Ti ljudje pod zaščito imunitete lahko opljujejo in oblijejo z gnojnico vsakega poštenega državljanca, ne da bi ta mogel dobiti satisfakcije pred edino pravim in najvišjim forumom — pred sodiščem. Ta družba ne pozna časti, ne pozna pravice, ne ljubezni do svojega bližnjega, ne ljubezni do naroda in do države. Ta družba pozna samo sovraštvo in razdiranje in čimbolj sovraži in razdira, tembolj uživa v svojem histričnem sadizmu. Pri celi stvari je tudi nekaj patološkega, bila bi dober objekt za psihijatra. In ti ljudje pišejo in urejajo list »Straža«, katerega vsebina je tako ogabna, da se mora s studom obrniti od njega vsakdo, ki ni že popolna moralna propalica. Ali se slovenska ljudska stranka zaveda, kakšnim ljudem je poverila vodstvo lista, ki bi moral biti vzgojitelj širokih ljudskih mas? Se li zaveda, da je to trovanje ljudstva opasno tudi njej sami?

Toda to ni naša stvar; za to naj skrbi stranka sama in tem ljudem naj se tudi zahvali za zasluge tisti dan, ko bo prišla ura obračuna in plačila. Zgodovina »Straže« pod uredništvom Goleca, Žebota in Gmajnarja pa bo ostala za vse čase temen madež na kulturi slovenske

ga plemena. Orjuna s temi vrsticami ni mislila polemizirati s »Stražo«, hotela je naši javnosti le podati sliko dejanskega stanja, da bo lažje razumevala ono kar se je in kar se bo že zgodilo. Nas boj s to ostudno kreaturo ne straši, nadaljevali ga bomo do popolnega uničenja te strupene gadije zalege; naša zmaga je gotova — prišla bo prej ali slej. Na eno pa opozarjamo merodajno oblast: Ako hoče v interesu notranje miru in reda preprečiti nadaljne neljubne dogodke, naj poskrbi za to, da se ponudi ljudem, katere »Straža« blati, pravno zadoščenje pred sodiščem. Sredstva za to so ji na razpolago. Če se jih ne bo poslužila, bo nosila za vse tudi ona moralno odgovornost.

Obupen klic iz Primorja!

S srdom in gnjevom, strahom in obupom gledamo mi v zasedenem ozemlju početja raznih demagogov v Jugoslaviji. Pod grozovitimi fašistovskim bičem v Italiji nam je bilo v tolažbo vsaj to, da se bodele onstran v svobodni Jugoslaviji zjednili in nas ščitili! Toda zadnje volitve so nam pokazale nasprotno. Vi, ki živite v svobodi, ne znate iste ceniti in se med sabo koljete za oslovo senco. O, da bi poskušali vsaj nekoliko časa živeti v naših razmerah. Mi propadamo gospodarsko in narodno. Nalagajo nam davke, ki strememo za — koloniziranjem Julijske Krajine! Naši otroci morajo pozdravljati in poljubljati po rimskem običaju italijansko trikoloro! Vsilili so nam italijanske učitelje, koji uče našo dečo italijanskih pesmi in jezika! Ako gremo po opravi — k sodniji ali glavarstvu (prefekturi) moramo vzeti s seboj tolažca, ako hočemo kaj opraviti! Tam se pa gotovi krogi branijo poučevanju cirilice! Fej! Vsi dopisi na vse urade in županstva morajo biti v italijanskem jeziku. Mi smo brezpravni! Pri vas pa gotovi krogi protežirajo na škodo naših rojakov razne nemce in renegate! Ali ti takozvani merodajni faktorji res ne poznajo slovenske zgodovine? Vsem zavednim nacionalistom, Orjunašem, osobito pa rojakom iz Primorja kličemo: Strnite trdno svoje vrste, delujte na čimprejšnjo odrešitev iz današnjega jarma, pod katerim bomo kmalu poštepani v blato! Prav posebno še kličemo vsem rojakom-Primorcem, ki živite v svobodni domovini, pristopite kompaktno, kot eden v nacionalistično organizacijo »Orjuna«, v kojoj edino imamo mi v zasedenem ozemlju še zaupanje! Naj ne bo nikogar, ki je doma v ozemlju zasedenem po Italiji in živi danes v svobodni domovini, da bi ne bil član »Orjuna«! Tisti, ki ni član te nacionalne organizacije, ni vreden da vživa svobodo! Mi vemo, da treba v

Jugoslaviji marsikje železne metle in smo prepričani da bode »Orjuna« znaša to uporabiti!

Še bolj pa nas žalosti dejstvo, da so se našle celo med nami narodne propalice, ki so se vpisale v fašistovsko organizacijo. Ti narodni izdajalci pridno agitirajo za fašizem in svoj — žep! So to pred vsem nekateri naši župani, med kojimi prednjači na našo globoko žalost in narodno sramoto tomajski župan I. Grbec v Utovljah, ki je postal v zadnjem času pravi priganjač italijanskega fašizma.

Imen drugih županov za enkrat ne navajamo, vendar bi pa opozorili razne srednješolske ravnatelje in profesorje, da pazijo na dijake gotovih ljudi iz Primorja, kojih očetje so pri nas vse drugo, samo ne — narodni!

Najvišjo sramoto vsem Kraševcem dela s svojim početjem pa brezdvomno že obče znani renegat Maks Ukmar v Avberu! Da je ta sramota še popolnejša, služi njegov brat Rudolf Ukmar v Jugosl. armadi. Ta je za časa Avstrije govoril z vojakih slovenske narodnosti, potom — tolažca! Ta jugoslovanski (?) častnik je lanko leto v Celju na vprašanje svojega rojaka, kako se počuti v tej uniformi, cinično odgovoril sledeče: »Razumem popolnoma tvoje vprašanje. Toda vedi, da oni moji kolegi, ki so se borili kot prostovoljci v Jugoslovanski legiji, so še danes poručniki, jaz pa sem to, kar vidiš!« (Pri tem je pokazal z roko na ramo, kjer je imel štiri zvezde). Toda to vse je še malenkost. Pretečeno leto je bil gospod kapitan (sedaj baje že major) Ukmar na dopustu pri svojem bratu renegatu Maksu v Avberu, kjer je med svoje rojake raznašal razne nečaste stvari o kralju Aleksandru. Ali je vreden tak človek, da nosi uniformo jugosl. armade? Upamo in obenem apeliramo na »Orjuna«, da očisti domovino takih neznajčinežev! Ako nečajo oblastva napraviti red pri raznih upravitih, podjetjih, sekvestrih itd. poslužite se »Orjunaši« sredstev, kakršnih se pri nas poslužujejo fašisti! Zob za zob! Brez pardona! Kjer ne gre zlepa, tam pojde s silo. Le na ta način se bode Jugoslavija okrepila, da bode zmogla rešiti enkrat Korotan in Primorje! — Kraškovrhiški.

Pismo iz Primorske.

Dragi!

Mogoče si dobil med tem časom kako poročilo o riherberških neumnih komedijah. Pa še z moje strani nekaj, da ti bo stvar jasna: Začetek celi stvari je g. Cigoj. — Dva momenta sta, ki sta ga privedla do tega početja. Prvi: polastiti se sam županskega mesta in funkcijonirati spet kot izredni komisar, drugi: uničiti »hran. in posojilnico« z društvom

in celo bivšo Ličenovo hišo vred. V ta dva namena je pridobil na razne načine celo vrsto mož, samostojnih mož na svoj stran in boj se je pričel. Ker se je pa stvar kakor proti županstvu, tako tudi proti »posojilnici« ponesrečila, so si izmislili — drugo pot in povedali so javno: če vas nismo mogli uničiti kot taki, vas bomo zmogli prav gotovo kot fašisti. In zgodilo se je, da je prišlo do ustanovitve »fašja« v Riherberku.

Sedaj ščuvajo pridno proti svojim gorinavednim sovražnikom in nabirajo gradiva za dosego svojih namenov. V nevarnosti je zlasti društvena knjižnica in društvo sploh. Koliko je fašistov v občini, se ne ve. Glavni so gospodje: Cigoj, vse oboje je na postaji, poštar, učitelj italijanske, Krševan p. d. Matic, Stanko Kodrič (ki pridno nabira za fašistovsko zastavo), Jogan Franc od Birsov, Ličen Mihael, miz mojster pri šoli, njegov brat na Vidmaršču, Vidmar Fr., pismonoša p. d. rušitev od Birsov itd. Fašistov se čeni v občini krog 70. »Novih dob« prihaja 80 in še več. Odbor ima — kar se tiče nabiranja denarja za zastavo — vse odmerjeno. Posamezna hiša vplača gotovo svoto, katero se izterja na nesramen in včasih naslen način. In marsikatera stranka da denar iz strahu. Na Korpu je učitelj italijanske sili v gospo Slejkovo z zahtevom, da bo morala njena hčerka kumovati fašistovski zastavi itd. Seveda se mu to ne bo posrečilo. — Korporativno je pristopil k »fašju« tudi tamburaški zbor, ki se je svoječasno odcepil od društva. Moje mnenje je o stvari tole: zadeva je bolj lokalnega pomena in izhaja deloma iz predvojnih strank. Smatram pa za izdajstvo, ako se kedo poslužuje v pobijanje rodnih bratov takih sredstev, kakor je fašizem in to osobito iz razloga, ker pliva to na javnost, kakor strup. Še slabše je pa to, da moraš slišati od rih. možakarjev besede »Jugoslavija nas je izdala, od nje nimamo pričakovati nič: oklenimo se Italije z 2000-letno kulturo« itd. Take in enake stvari slišiš neredko.

Rečem ti, da je sedaj doma jako neprijetno. Sosed ne zaupa sosedu, kajti če kaj črhneš, je drugi dan vse že v faš. odboru. Poleg tega je vse brez denarja in obupano ter vsak s strahom na to kar ima prihi. Mladina se pa ne drži tako slabo. Mnogo fantov in deklet iz vasi, Miklavij in Polja se je oprijelo društva, kjer se edino še nekaj pametnega dela. — Ne misli si pa da so vsi Riherberžani fašisti. Je mnogo častnih izjem. V Brjah se drže dobro in menda ni tam nobenega teh ptičev.

Sploh ne pripisujem temu pojavu v občini dolge bodočnosti in mislim, da bo v kratkem vse zaspalo. Škoda le, da imajo fašisti v Italiji tako moč. Kakor usliši Bog človeka po Mariji, tako uslišijo razne oblasti in uradi stranko po fašju. Grozi se ljudem,

SUŽENJ LAŠKI:

Boji za narodno ujedinjenje tekom stoletij.

(4).

100 let pozneje sta plačala svoj boj za našo samostojnost ona dva leva, velika mučenika naše misli, Petar Zrinjski in Franjo Krsto Frankopan s svojo glavo. Petar Zrinjski je nosil v svojem srcu iskreno ljubezen do svoje domovine, za katero je iskal pomoči in zaveznikov v boju zoper Turke. Ker se pa avstrijski nemški dvor ni hotel brigati za njegovo nesrečno ozemlje, za to trpinčeno rajo na jugu, se je odločil v zvezi s svojim svakom Frankopanom, navdušenim in nežnim pesnikom, polnega mržnje na Nemce, katerega želja je bila sresti njihovo gospodarstvo na Hrvaškem, poizkusiti vse, da reši domovino Turkov in Nemcev. Po vsej jugoslovenski zemlji, ki je ječala pod habsburškim jarmom, sta razpredala ta dva junaka svoje niti, da otmata svoj rod grozeče propasti. Najbolj vneta propagatorica narodne samostojnosti je bila junaška in globokoumna Katarina Zrinjska, žena Petrova, sestra Frankopanova. Na Slovenskem sta bila glavna voditelja zarote štajerski grof Ivan Erazem Tatenbach in gorški grof Thurn. Ali že takrat je imel Habsburžan svoje plačane špijone na naši zemlji. Izdajstvo je preprečilo in uničilo visokoleteče misli naših mučnikov.

Razsulo roda Zrinjsko - Frankopanskega je padlo kot težak kamen na srce hrvaškega naroda. Vsako dete na Hrvaškem je moglo občutiti nesrečno domovino, po kateri je vrvela nemška soldateska od enega kraja do drugega. Sedež Zrinjskih, glava mest Čakovac v Medimurju, lesketajoč se v svojih prostorih od svile in zlata, je bil prvi plen nemške vojske, a kar je ostalo, se je znosilo v zbirko starin in muzeju cesarskega dvora. Bisere in drago kamenje, ki se je od stoletij zbiralo ter

so se ž njim kitle gospe Zrinjskih, so izvele iz polnih zakladnic. Sijajno orožje iz raznih stoletij, dragocene sablje, žezla junaških banov Zrinjskih, okrašena z mnogimi dragulji — vse je izginilo za vedno iz Hrvaške. Stene, na katerih so visele krasne slike junaških del Zrinjskih, so bile oropane svojega krasa in gole so dajale verno sliko tedanje tabulae rase na Hrvaškem. Bogata posestva Zrinjskih in Frankopanov pa je razdelil Habsburžan med svoje zveste Nemce, krvnike našega rodu. Ali slava tiranov je minila, ponižani in potepanti leže na tleh, s studom se obrača človeštvo od njih v stran, slava mučencev pa je ostala živa v narodu, ki ga ni strla peklenška sila sovražnikov. Ko je moral potomec krvnika obeh mučencev bežati v tujo zemljo, je narod s kraljevim sijajem po 248 letih pripeljal zemeljske ostanke Petra in Franja Krsta v domovino in jih položil k večnemu spanju v grobnico domače svobodne zemlje.

Germanizacija je vedno bolj napredovala, dokler ni hotel Habsburžan Jožef II. z zadnjim udarcem uničiti slovanski značaj naše zemlje. Ali ravno takrat se je izvršil na zapadu Evrope velik prevrat. Ojunačen po osvobodilni vojni Severne Amerike in podkupljen od svojih pisateljev in filozofov je vrgel veliki francoski narod raz sebe stoletne spono absolutizma in proglasil v veliki slavni revoluciji pravice človeštva. Evropa se je pomladila in iz grobov so vstajali polmrtvi narodi, zahtevajoči tudi zase pravico do življenja in do svobode.

Prva se je uprla na Balkanu svojim turškim nasilnikom junaška, stoletja pobujoča Srbija pod vodstvom Črnega Jurja in brez tuje pomoči, da celo izdala od Avstrije, te večne tlačitelje svojih narodov, je priborila malemu delu svojega rodu svobodo.

Z druge strani pa je podala velika Francija roko našemu narodu in ga dvignila iz tiščetnega groba k novemu življenju. Ustanovljena je bila Ilirija, ki pa naj bi bila po Na-

poleonovem načrtu šele podlaga za veliko samostojno državo, združena v svojim mejah ves naš jugoslovanski narod.

Takrat smo imeli moža, ki je spoznal veličino osnove Napoleonove, ki je oduševljen pozdravil novo solnce naše domovine. Veliki naš buditelj, nesmrtni Velentin Vodnik poje ves vzradoščen v svoji »Iliriji oživljeni«:

Zveličana bodem — zaupati smem, godi se eno čudo — naprej ga povem. Duh stopa v Slovence — Napoleonov, en zarod poganja — preroben, ves nov.

Pa ne samo v navdušeni pesmi kaže Vodnik svojo radost, nevrudno dela tudi za boljše bodočnost svojega naroda. Loti se spisovanja najrazličnejših knjig od abecede do poduka za babice. Najzrelejšega se pa pokaže v svojem načrtu, ki ga je predložil l. 1810. francoski vladi glede jezika v Iliriji. Dva glavna narečja, pravi v njem, vladata v Iliriji, slovensko in srbsko. Razlika je tako mala, da ne tvori nikakršnih težkoč, združiti oba v en jezik. Petina besednega zaklada enega narečja je morda neznana drugemu. Spiseta naj se dve slovnici, slovenska in srbska, in vsaka naj sprejme ono petino besed, ki je drugemu delu neznana, v svoj besedni zaklad. Težkoče za naučenje teh besed so zelo malenkostne, koristni so pa nepregledne. Na ta način pa se obenem obogati besedni zaklad obeh delov za to petino in v kratkem se spojita oba narečja v en edinstven jezik, ki ga ne bodo razumeli samo prebivalci tedanje Ilirije, ampak tudi ves naš narod v Turčiji, ki pride enkrat pod okrilje Ilirije.

Ali svetovne razmere so se kmalu izpremenile nam v kvar. Svet se je združil proti Napoleonu in z njegovim padcem je bila zapčatena tudi usoda naše mlade Ilirije. Samo štiri leta smo uživali francosko svobodo, ki je v tem kulturnem času storila našemu narodu toliko dobrot, da jo bomo imeli vedno v hvaležnem spominu. Ko smo zopet prišli pod habs-

burški jarem, so nam zopet vzeli vse pravice, ki so nam jih dali Francozi. Slovenske in hrvaške šole, dar Francozov, so zopet postale ponemčevalnice naše mladine.

Devetnajsto stoletje je polagoma zrahljalo spono, ki so nas tlačile. Proti volji mogotcev so se širile tudi v našem narodu nove svobodomiselnje ideje. Pesniki in pisatelji so vcepili med ljudstvo narodno zavest, vzbujali njegov ponos, kazoč mu veličino Slovanstva, navduševali ga na delo za svobodo in neodvisno bodočnost. Ilirski pokret v sredi 19. stoletja ima sicer povečini literarni značaj, vendar je širil po svojih predstavljajih, Stanko Vrazu, Ljudevitu Gaju i. dr., idejo edinstva. Okoli bana Jelačića so se zbirali v boju proti Ogrski ne samo Hrvati, ampak tudi Srbi in Slovenci. Žal pa, da je dunajski dvor izrabljaj in izkoriščal narodno navdušenje Jugoslovenov sebi v prid. Po porazu madžarskih upornikov, ki so se borili za svojo svobodo a za sužnost ostalih narodov ogrskega kraljestva, so dobili Hrvati za plačilo isto, kar Madžari za kazen — absolutizem Bachovih huzarjev. Veliki mecen škof Josip Juraj Strossmayer je pričel tokrat s svojim velikim požrtvovalnim delom, posvetil je svoje premoženje in svoje delo jugoslovanski ideji. Ni kulturnega zavoda na našem ozemlju, ki bi ga ne bil podpiral. Ko je leta 1905. umrl, so se nasprotniki škodnoželjno smejali, češ, vse njegovo delo je bilo zaman, nikdar ne bo Jugosloven svoboden. Ali ravno tedaj so bili meči že nabrušeni, ki izvojevali narodu ujedinjenje in svobodo.

Medtem za sovražnik ni spal. Metal je bakljo razdora med naš narod in pričel se je srditi, ljut boj med brati. Klerikalci in liberalci, Srbi in Hrvati, naščuvani od svojih gospodarjev, so se spopadli in besneli eden proti drugemu hujše kot divje živali. Kdor je nesebično žrtvoval svoje delo narodu in domovini, je bil preganjan in zatiran —

(Dalje prih.)

da se jim ne bo izplačalo vojne odškodnine, če se ne vpišejo in pritiska se na nje z raznimi sredstvi tako dolgo, da se naposled mož vda! —

30. IV.

»Kdor bi prišel vse zvezde in poznal vse cvetice, ta bi prešel in poznal vse junake naše...«

(L. Popović).

Vsa naša preteklost je burna; vsa naša narodna zgodovina je enaka veliki tragediji. Vsi naši narodni prazniki, a posebno oni pred našim celokupnim ujedinjenjem nas vedno spominjajo na kako veliko in tožno tragedijo iz naše preteklosti.

V knjigi usode je bilo zapisano našemu narodu, da vzdiga v temelje svoje svobode dragocene žrtve — svoje najboljšie in najčastnejše sinove. In naš narod je dal za svobodo kri svoje krvi; vsaki pečen naš zemlje je poskropljen in napečen z rdečo krvjo naših pradedov. Zato nam je naša zemlja sveta; zato smo nam pripravljeni vsak čas da za svojo zemljo umiramo.

30. aprila 1671. leta je odsekala dunajski krvnik v Wiener-Neustadt častite glave junakoma Petru Zrinjskemu in Krstu Frankopanu, ki sta vse življenje darovala za osvoboditev svojega naroda. Evo, dva junaka, ki sta dala svoji glavi, svojo kri za svobodo.

Danes se spominjamo s ponosom in globoko pieteto teh junakov. Njihova mučeniška smrt je služila našemu narodu za primer, da ne verujemo svojim krvnim sovražnikom, Turkom in Nemcem, da bomo složni in svoji.

Meč dunajskega krvnika izdajalca ni odsekala samo glav našima narodnima mučnikom Zrinjskemu in Frankopanu, nego je zarezala tudi globoko rano v srce našega naroda, da ta od tedaj nikoli več ne veruje da Nemcu — izdajci.

Zrinjsko-Frankopanska tragedija morala je skupno z ostalimi našimi tragedijami, vzdržati našo narodno zavest, da našemu narodu od-

Da bi pač kmalu prišel čas, ko bi bila Jugoslavija na takem stališču, da bi mogla obračunati s svojimi notranjimi in zunanji sovražniki!

porno silo, silo za vzdržanje, povzdigo in napredek.

Spomin na dan 30. IV., na dan te narodne tragedije, je najbolj revolucionarni hrvatsko omladino proti dunajskim tiranom in vlastodržcem.

Zrinjsko - Frankopanska tragedija je bila eden od izvirov naše zmage.

Radi tega je treba, da se spomin na to tragedijo vzdrži tudi sedaj po osvoboditvi in to radi dolžnosti spoštovanja proti narodnim žrtvam in radi vere, da se narodna bodočnost dviga na trdnih temeljih svetle preteklosti.

Peter Zrinjski in Krsto Frankopan, ta dva junaka in mučenika iz hrvatskega dela našega naroda, služita za lep primer samozatajevanja in ljubezni do domovine.

Spoznati moramo dobro svojo preteklost, svoje prve junake. Narodne junake imajo vsi deli našega naroda. Ti junaki morajo postati svojina naše narodne celine. Ves naš narod mora spoštovati in slaviti vse naše junake.

Ko postanejo vsi naši narodni junaki svojina vseh delov našega naroda, tedaj bodo bodoča pokolenja gledala na našo prošlost z večjim ponosom, ljubeznijo in razumevanjem.

Ko se to zgodi, tedaj bode črpal tudi naš narod iz svoje krvave zgodovine ono kar črpa vsak narod iz svoje zgodovine — vero za bodočnost!

Ta narodni kapital, katerega nam daje naša zgodovina, treba je skrbno čuvati in dobro vporabiti.

S krvjo naših junakov smo pridobili svobodo; teh junakov se moramo spominjati, biti moramo nanje ponosni in se dičiti z njimi.

Peter Zrinjski in Krsto Frankopan sta naša junaka mučenika; njima čast in slava!

se tako ponašajo. Naši ljudje se jim udajajo polagoma, toda gotovo.

Mnogo jih je, ki so fašisti, ker jih je do tega privedla njihova nezavednost in neznačajnost. Žalostna nam majka; mnogo takih propalic in izvržkov je med nami. Porodila so jih nove razmere in novi časi. Da navedem en primer izmed tisočih. V času fašistovskega prevrata je prispelo na avtomobilih veliko številno istrskih fašistov. Videli sem dva, ki sta najbrž do tistega dne pasla ovce po zapuščenih istrskih pašnikih. Vsaj to je pričala njihova zunanost in vedenje. Laškega jezika nista razumela, zato pa sta imela za pasom samokres in v rokah debelo gorjačo, ki je bila namenjena bratu, očetu ali materi, ki ga je redila.

Skoraj se ne ve tolačiti, kako da se fašizem tako širi med našim narodom. Največ je k temu pripomoglo žalostno stanje našega kmeta in delavca, ki se je v težki borbi za obstanek zatekel k tistim ljudem in pri tem pozabil na najsvetejšo do samega sebe. Temu je pripomogel tudi teror in zlasti obupne razmere v katerih živimo. Naj si dobro zapomnijo naše izdajce, ki v svoji zaslepljenosti pomagajo vihrti bič našega prokletega in večnega sovražnika nad našim ubogim in izmučenim narodom, da so njih imena globoko zapisana v dno našega srca in da pride tudi tisti zaželeni dan, ko jim krvavo plačamo njih podlo efištstvo.

Naš jezik, naš človek je preganjan povsod, povsod na svoji zemlji. Nešteto naših šol, zlasti po Istri je zaprtih, naša deca je brez pouka. Iz cerkev in uradov so siloma izgnali naš jezik, nikjer ga nečemo poznati. Naš jezik, naš človek je preganjan na svoji lastni grudi.

Naš narod doživlja Kalvarijo. Strašno gorje se je zljilo nad njim, ki ga bode vzgojilo za svobodo. Ne bomo zgubili poguma, ne bo klonila naša zavest. Prepričani smo, da polagamo vse žrtve na altar, iz katerega nam bode napočil Veliki dan Vstajenja in Svobode!

Naš pokret.

Orjuna proti amputaciji, separatizmu in promeni ustave. Na sestanku Orjuna, Narodne Obrane, Udruženja jugoslovanskih četnikov, Udruženja rezervnih častnikov in dobrovoljcev, ki se je vršil 10. t. m. v Beogradu izjavil je g. Atanasij Ristić, podpredsednik ljubljanskega O. O. Orjuna, poimenočeni delegat direktorija v Splitu v imenu organizacije jugoslovanskih nacionalistov, da bo Orjuna z vsemi sredstvi, ki so ji na razpolago, preprečila vsak poskus amputacije in naj pride ta poskus od katerekoli strani. Enako bode nastopila Orjuna proti vsem poskusom separatizma. Dalje je izjavil delegat da stoji Orjuna na stališču, da se ustava ne menja, dokler se je ne izvede, razen prvega člena, ki se nanaša na ime države, ker Orjuna zahteva najodločnejše da se naša država imenuje Jugoslavija.

Razvite prapora blejske Orjune, 10. maja t. l. se vrši razvite prapora mestne Orjuna. Bled. Tozadnja vabila in program se bode pravočasno poslal vsem organizacijam. Pozdravljamo blejsko organizacijo, ki je s svojim delovanjem našemu oblastnemu odboru v čast, a vsem drugim organizacijam za vzgled. Živela blejska Orjuna!

Članarina! Ker 70 članov Mestne Orjuna, Ljubljana še ni plačalo zaostale članarine, se pozivljajo isti, da store svojo dolžnost tekom 10 dni. Ako ta opomin ne bode imel uspeha, se bode proti brezbriznežem ravnilo v smislu statuta. Vsak član naj se zaveda, da krijemo stroške edino s članarino in najmanjše kar se zahteva od posameznika je, da v pravem času poravnava članarino.

Odbor. Litija. Dne 21. t. m. se je vršil v Litiji ustanovni občni zbor naše organizacije. Dasi so naši nasprotniki zastavili vse sile da bi nam zborovanje preprečili, grozili so celo z dejanskim napadom, vendar se vrli Litijanci niso dali prestrašiti. Zborovanje je dobro uspelo, izvolil se je definitivni odbor in položen je temelj našemu delovanju v tej postojanki.

V Murski Soboti se je vršil 23. t. m. dobro obiskan sestanek naše organizacije na katerem so se določile smernice za bodoče delo v sekcijah. Tekom sestanka je poročal Obl. predsednik o današnji situaciji

v organizaciji in dal članom vsakojaka pojasnila. Čestitamo tej organizaciji na uspešnem delovanju in dobri disciplini.

Črnomelj. Brez naše inicijative, ker smo pač drugod s preobilnim delom obloženi, je začelo po zaslugi vrlih Belokranjcev prdirati tudi v ta oddaljeni kot naše ožje domovine naša ideja. Zanimanje raste, ljudstvo spoznava, da je edina rešitev današnjih razmer v Orjunu. Število naročnikov našega glasila raste, z njim pa tudi hrepenenje po ustanovitvi naših organizacij v vseh večjih krajih. Za sedaj smo se odzvali vabilu črnomajskih rodoljubov da jih sprejmemo v vojsko našega nacionalističnega evangelija. Dne 1. maja se vrši v Črnomlju prvi informativni sestanek naših tamošnjih članov in somišljenikov in trdno smo prepričani, da so naše besede padle na rodovitna tla in bodo tudi v Belokranjski strnille vse dobromisleče Jugoslovane v močno fronto za dobrobit nacije in države.

V Zg. Radgoni se snuje podružnica naše organizacije. Predpriprave bodo v kratkem končane in se bode skoro vršil ust. obč. zbor. Nadamo se, da bo ta organizacija Damoklejev meč nemški Radgoni.

Laško. Dne 14. t. m. se je vršil ob polnoštevniosti članov sestanek organizacije, na katerem so se člani razdelili na posamezne sekcije. Pri tej priliki se je ustanovila tudi velevažna ženska sekcija, katere bode z neumornim delom lahko dosegla za naše cilje velikanske uspehe in da jih tudi bo, nam garantira oseba izvoljene načelnice. O predložitvi ekonomske sekcije podal nam je brat načelnik dolgo poročilo, katero so vsi člani z zanimanjem in ob navdušenem pritrdjevanju poslušali. Pri bičanju pregrde nenadne razvade tržanov, da kličejo k bolnikom najraje nemške zdravnike iz Celja in to celo narodno zavedne familije, se je razvila daljša razprava, pri kateri se je gajalo komodno postopanje domačega zdravnika pri obiskih bolnikov, njegova navdušenost za šport, ki ga vedno žene od doma, ter visoke račune slovenskih zdravnikov napram onim nizkim nemških kolegov. Odbor ima o tej kritiki obvestiti domačega kakor tudi slovenske zdravnike v Celju. S pozivom na člane, da se vsi poprimejo dela v sekcijah zaključil prednik krasno uspeli sestanek narodnih borcev.

Sodražica. V nedeljo dne 21. t. m. se je vršil pri nas informativni sestanek Or.Ju.Na. koji se je vršil ob veliki navzočnosti članstva ter se je s tem pokazalo zanimanje za to potrebno nacionalno organizacijo. Pristopilo je veliko članov, tako da bomo imeli svojo Mestno organizacijo, koja bo uspešno delovala za procvit in razširjenje naše ideje, ter naše jugoslov. države. Veliko zanimanje vlada v sosednjih občinah Ribnica in Loški potok in kmalu pride čas ko se razširi naša ideja, da bo v organizaciji zastopana slednja vas in naš tisk obide sleherno gorsko vasio.

Ustanovni občni zbor naše Mestne organizacije je pred durmi kar je z veseljem pozdravljati, pripravljani odbor pa stori svojo dolžnost, da bo naša prireditev čim sijajnejša!

Krajeno poverjeništvu.

Mi, nacionalisti se ne smemo angažirati za nobeno politiko, ker smo izven in iznad strank. Za nas obstoji samo narod, a vprašanje države je vprašanje samega naroda. Ako ne, se takoj naročitel!

Izlet mariborske akcijske čete v Limbuš. Prošlo nedeljo je priredila mariborska rezervna akcijska četa, ki šteje krog 100 članov, popoldanski izlet v prijazno okoliško vas Limbuš v svrhu vežbanja. Četa je bila razdeljena na oddelke in je medpotoma tja in nazaj pridno vežbala. V Limbušu so jo sprejeli z velikim navdušenjem. Ustavila se je v gostilni Srečko Robič, kjer je njen pevski zbor neumorno prepeval narodne pesmi. Pred odhodom je četa vojaško pozdravila predsednika Upravnega odbora, ki je imel na to kratek nagovor. Na povratku je četa korakala prepevaje skozi mesto na Trg svobode, kjer se je predsednik v kratkem govoru zahvalil vsem navzočim članom za vzorno disciplino ter jih pozval, da se vedno, kadarkoli jih bodo klicali interesi organizacije, odzovejo polnoštevno. Slični izleti se bodo ponavljali in tekom poletja namerava mariborska Or-

juna obiskati vse okoliške in obmejne kraje.

Velika veselica Orjuna v Mariboru. Dne 3. junija t. l. priredi mariborska Orjuna o priliki razviteja prapora veliko javno veselico, združeno s cvetličnim dnem in revijo akcijskih čet mariborske oblasti. Dne 2. in 3. junija se vrši cvetlični dan. V nedeljo 3. dopoldan je razviteja prapora in revija čet, popoldan pa velika javna veselica. Za vse organizacije na štajerskem, Koroškem in Prekmurju bo prisostvovanje tej prvi naši večji prireditvi v Sloveniji, obvezno, zato opozarjamo že danes vse te organizacije, da s tem računajo in se pripravijo. Obenem pa pozivamo tudi vse naše organizacije na Kranjskem, da se izleta v Maribor udeležijo v čimvečjem številu. Prireditve se udeležijo tudi tovariši iz Hrvatske, Vojvodine, Dalmacije itd. Na svidenje torej v jugoslovanskem Mariboru.

Teden dela bi lahko nazvali za našo mariborsko organizacijo ta teden, ki je danes za nami. Ves teden so se vršili sestanki raznih sekcij, na katerih so se pridno obravnavali razni odseki. Kulturna sekcija je ustanovila pevski zbor, dramski odsek in prosvetno - predavalni krožek. Slično so se razdelile tudi ostale sekcije na odseke, ki prično takoj z vstrajnim delom.

Orjuna v Konjicah. Prošlo nedeljo bi se bil moral vršiti v Konjicah informativni sestanek, na katerem bi imel govoriti delegat iz Maribora, ker pa je bil ta v zadnjem momentu zadržan, se je vršil le porazgovor med tamošnjimi našimi pristajši, ki je pokazal, da je v nemških Konjicah še dovolj zavednih ljudi, ki so z nami in da bo tamkajšnja Orjuna dobro delovala.

Murska Sobot. Uradne ure naše organizacije so v terek in četrtek od 18.-19. Ob tem času se v narodni čitalnici obnavljajo vsi društveni posli.

Nova Orjuna v Brestovcu. V nedeljo je bil velik ustanovni občni zbor Orjuna v Brestovcu. Zbor je otvoril agilni g. Sv. Torkjanski in po končanem svojem govoru dal besedo delegatu g. Puljeviću, ki je v obširnem govoru razložil cilj in dolžnost Orjuna. Vsi prisotni so navdušeni zapopadli nacionalistični program in pristopili v velikem številu v organizacijo.

V Žužemberku se je vršil dobro obiskan informativni sestanek v nedeljo 22. t. m. Po otvoritvi sestanka je poročal delegat O. O. v Ljubljani o razvoju, nalogah in cilju Orjuna. Izvoljen je bil nato pripravljalni odbor, ki bo v kratkem sklical občni zbor.

Številna udeležba je pričala, da tudi v tej zelo močni klerikalni trdnjavi ni zamrl nacionalni čut. Tudi našemu kmetskemu ljudstvu se odpirajo oči in spoznavati je začelo, da je spas le v Orjunu!

Disciplinarni pravilnik. Direktorij je izdelal disciplinarni pravilnik za vso organizacijo v smislu, da se doseže kolikormogoče večja disciplina v naših vrstah. Na prvi seji centralnega odbora bo ta odobren in v najkrajšem času poslan vsem organizacijam preko oblastnih odborov.

Velik zbor Orjuna na Trsat-Sušaku. Dne 30. aprila na dan spomina narodnih mučnikov Zrinjskega in Frankopana, priredi zagrebški O. O. zbor vseh Orjuna hrvatskega Primorja in Krka v Frankopanskem gradu Trsatu. Ob tej priliki se sestane Orjuna prvič z novcosvobodjenimi brati na Sušaku in Trsatu. Da jih pozdravi in skupno z njimi manifestira za prapor nepremagljive in edinstvene jugoslovanske nacije. Zboru se pridružio odposlanci Direktorija in drugih naših oblasti. — Opazka: V zadnjem trenutku smo izvedeli, da je izlet preložen na 5. do 6. maja.

Oblastni zbor Orjuna v Splitu odgođen. V 14. številki »Pobede« je javljen izlet Orjuna. Dalmacije v Splitu. O. O. v Splitu javlja, da je z odlokom C. O. od 16. aprila št. 455/23. ta izlet začasno odgođen, ker je potrebno, da se pred vseobčim izletom priredi nekoliko okrožnih izletov v važnih centrilh oblasti, kakor želijo Orjune v Dalmaciji, katere se s tem predlogom obračajo na O. O. — Oblastni odbor Orjuna Split.

Izreden občni zbor Orjuna v Senju. Dne 8. aprila je bil izreden občni zbor Orjuna v Senju, kateremu je prisostvoval tudi delegat O. O. v Zagrebu g. Skalko.

ORJUNAŠ — Trst.

Primorje naše.

Od Triglava do Jadrana, od Soče do Kvarnera, našo solčno Gorisko, kršni Kras in našo tužno skalo isto je objel črni mrak, črne senice so padle na nas. ostali smo sami, brez ogrevajočega solca svobode, ostali smo prokleti na svoji lastni rodni grudi. V tem grozečem mraku, v tej dušljivi mori nas grabi tužjeva pest, nas davi za vrat, nas pritiska k tlom in mi klonemo, padamo dan za dnem, tonemo v morju trpljenja, umiramo... Kje ste, bratje, o svobodni bratje?

Naš klic je klic na smrt obsojenih in brezpravnih, naš glas je glas umirajočih. Toda naše zavesti nam ni strla pot na Golgato. obratno, tiščokrat nam jo je ojačila in vzdignila. Dajte nam znak, o svobodni bratje, da pričnemo zadnjo borbo, borbo med svobodo in smrtjo. Vrhovi Snežnika in Javornika in Krna so oviti v črno. Kaj je s teboj, o naše morje?...

Dajte nam znak, o svobodni bratje, da razpnemo sokolovi, svoje peruti in poneseemo svoje svete oropore na visoke vrhove Snežnika, Javornika in Krna, da jih poneseemo na naše, vedno naše Jadransko morje, da jih poneseemo v sleherno mesto, zadnjo vasio, naj oznanjujejo po celi naši zemlji, prepojeno s krvjo tisočih, ki so žrtvovali zanjo svojo kri in življenje, naj oznanjujejo novo dobo pravice in svobode. Tisočletno suženstvo je zakrilo našim očem svobodo, toda naše oči jo slutijo in cenijo, zato smo pripravljeni dati zanjo vse, prav vse, svojo kri in življenje.

Verujemo, o svobodni bratje, verujemo pri bolesti našega rodu in naše grude, da pride tudi za nas Veliki Dan, ko zasije od Triglava do Jadrana, od Soče do Kvarnera svobodno solnce in ko zaveje od našega morja svoboden duh. Tedaj vstanemo in tedaj pride dan osvete, tedaj maščujemo vse trpljenje in vse grozote, ki smo jih prenašali, takrat bodo izpregovorile zapuščene razvaline požganih istrskih koč, takrat vstanejo iz grobov naši mučniki,

ki so umirali ob divjaškem smehu podivjanih razbojniških tolpe, oni nam bodo kazali pot k svobodi in osveti, ki ne bode poznala mej in usmiljenja. Vsaka kaplja krvi, vsa bolest iz dni trpljenja bo maščevana kruto in strašno, a pravično. Moč osvetočnikov bode neizmerna in nepremagljiva, ker vedeli bodo, da je to zadnja njihova borba, borba za življenje in svobodo.

Vedno bolj se zadira tujec v srce naše zemlje. Kakor je stopil prvi dan na naša tla in nam s sladkim nasmehom na ustih obljubljal vse mogoče, kakor se je takrat prilizoval in se nam bližal z zvijačo, tako nastopa danes z vso odurnostjo in brezobzirnostjo. Na Snežniku smo in ostanemo! Tukaj smo mi gospodari, vi ste naši podložniki, hlapci, sužnji. Ako pače včasih z bogato obloženo mize drobtina pred naše noge, to kar smo izposlovali z nešteti prošnjami in mukami, nas vsemogočno pogledajo in vprašajo: Kaj hočete, ljudje božji še od nas! Zahvalite Boga da smo Vas odrešili iz tujeja robstva in Vas privedli v naročje naše velike domovine. Ni dovolj, da smo Vas odrešili, še zahtevati hočete. Enake pravice, enake dolžnosti!

Tujec vsiljuje v naše kraje svoje ljudi, ki so dospeli iz beraške dežele lačni in bosi in si tukaj na račun naših ljudi polnijo svoje prazne želodce. Ni kraja v Primorju, kjer ne bi bilo večje ali manjše število teh pritepenecov. Naši ljudje pa se morajo seliti v nepoznane kraje, kjer ne vedo, kakšna prihodnost in usoda jih čaka.

Ni je vasi, katera bi ne imela svoj »Fascio di combattimento«. Vodi ga tamošnji postajanačelnik, učitelj ali kdo drugi izmed teh lačnežev, katere živi naš obubožan narod. eni pa mu za plačilo požigajo hiše, ga pretepajo in strahujejo na najnesramnejše načine, kakršnih nismo vajeni videti od ljudi s tako visoko kulturo in civilizacijo s katero

Zbor je otvoril predsednik g. Marlečić in dal besedo delegatu kateri je v daljšem govoru razjasnil cilje in sredstva nacionalističnega pokreta. Za tem se je razpravljalo o notranjih prilikah organizacije in sprejeti so bili zelo važni zaključki za uspešno delovanje v Senju.

Bratstvu, mladosti, splošni org. jug. nar. soc. omladine in drugim delavskim organizacijam. Ne dajte se zavesti od črne internacionalne v boj proti Orjuni. Povejte farškim demagogom naj nosijo sami svoje rejene trebuhe na megdan junački. Z vami pa hočemo živeti v slogi in bratstvu, da si skupno pomagamo v dosegu srečne nacije in močne države.

Stroji za špičenje svinčnikov

THE REX Co., Ljubljana.

Razne vesti.

D. Lendava. Naša ideja se kaj hitro širi v Prekmurju. Dosledni svojim načelom zremo s posebno pažnjo na to pokrajino v kateri danes še gospodari duh »Korone Sent Istvan«. V prvi vrsti pa je D. Lendava potrebna največje pažnje. Lahko trdimo, da ni v tem gnezdu niti jedre nega dobrega jugoslovanskega domoljuba. Sami Madžari in pomadžarjeni čifuti z nestrpnostjo pričakujejo, kdaj pridejo probujajoči se Madžari nazaj. No, oslepele jim oči, zastoj gledajo na mejo. Dne 22. t. m. pa smo tudi tukaj položili temelji naše organizacije, ki se je oklenilo vse, kar misli jugoslovanske. Ustanovila se je izvrstna straža ob naši ogroženi meji in z zaupanjem gledamo v njo.

Krvavi rezultati demagogije. Ni menda na svetu države, ki bi dovoljevala toliko svobodo tiska protidržavnim elementom, kot naša. Veležidajnik Radić piše, govori in dela tako proti zakonu Jugoslavije, da ima inozemstvo, posebno ono nam neprijateljsko, dovolj vzroka sumiti o moči državne oblasti, a jugoslovanski patriotje se pa sprašujejo, kako in zakaj se temu zavidnežu toliko dovoljuje. Zločinsko, demagoško Radićevo delo je začelo vedno bolj izpolnjevati se s krvavimi rezultati, kateri bi se morali dati povod oblasti, da nastopi proti njemu. Posebno dva zadnja slučaja bi moral biti vladni poslednji memento, da tako ne gre več dalje. Eden slučaj se je zgodil v Dalmaciji v okoliščini Drniša, kjer so radićevci razširjali po vaseh vest, da je proglašena republika, a kot dokaz so kazali na, iz tretje cone se vračajočo vojsko, češ ta že zapuša republiko. Ko so to zvedeli vojaški begunci, so prišli oboroženi v vasi in strašno terorizirali kmete, ki se niso dali zavesti po Radićevih neumnostih. Ob tej priliki je bil težko ranjen bivši dobrovoljec. Tako bi bilo v mirotni republiki. Drugi slučaj se je zgodil v Šagudovcu, blizu Donje Stubice. Tja so prišli 16. t. m. orožniki, ki so sledili vojne begunce. Kmetje so, v dobri veri, da imajo že »republiko« v kateri ni potreba vojakov, so navalili na orožnike. Ti so morali v silobranu rabiti orožje. Ob tej priliki je bilo ranjenih 10 kmetov a trije so umrli. Je li to, da ne govorimo o drugih slučajih bilo potrebno? Kri teh revežev, zavedenih žrtv na glave Radića in vseh drugih, ki so to zakrivilii!

† **Gojko Popović.** Pri udeležbi veselja jugoslovenskega primorja, ki je pozdravljalo prvo jugoslovensko kraljico, je padel, zadet od razpočenega možnarja naš brat, član Orjune Gojko Popović, šolski nadzornik v Benkovcu. Mrtvim ostanom, ki so bili prepeljani preko Splita, so izkazali splitski nacionalisti občutek bratske ljubezni in spoštovanja. Večnaja pamjat, bratu Gojku Popoviću!

Zgodovinski fotograf in zgodovinski aparat septembarskih dni 1908. Švaba je predzren kot steni, to je stara stvar. Spominjamo se 20. sept. 1908, ko je nemška soldatka streljala po ljubljanskih ulicah naše ljudi, ker so pred par dnevi razbili v svoji ogorčenosti nekaj šip na ljubljanski kazini kot odgovor na ptujske dogodke. Nemški časopis so nas psovali na vse kriplje in da je bilo naše »barbarstvo« podano v sliki, je fotograf »Fröhlich, znani ljubljanski turnar in izzišvač napravil sliko, kjer je bilo videti tako ka-

menje v »demolirani« kazini, kakršnega rabijo najmanj ljubljanski zelijarji. Ta možakar izvršuje sedaj svojo fotografsko obrt s svojim »zgodovinskim« aparatom dalje v Ljubljani in je tako predzren, da izživa s svojo krofasto švabščino vseposod. Žalostno je, da dajejo Slovenci takim ljudem sploh drobtinico kruha. Opozorjamo tovariše na Zabjaku, da pazijo na tega tiča in mu pristržejo krila, če bo hotel delati kake predzrne polete. Nemški bratec spada edino v svoj »Kropfen-lond«, kar si naj tudi laži-fotograf Fröhlich zapomni!

Vidovdanski hram. Kako javljaju domače novine. Komanda treće armijske oblasti radi na tome, da se na Kosovu podiže dostojan spomenik herojskim borcima, palim u velikom ratu za oslobođenje. Ako se misli na spomenik dostojan one vojske koja je leševima pokrila novo Mlecima 1914. god., tim više što je narodna vlada u Beogradu već ot kupila izvestan broj kipova određenih za tai Hram. Razume se, tu su nužne ogromne svote novaca, koje bi sem vlade morao da pridonese i sam narod. Nego pitanje je da li da se taj Hram diži na Kosovu ili u samoj prestionici. Izvestan deo štampice zagovara a i mi se time slažemo, da se Hram Meštovićeve. zbog više razloga diže u prestionici, dok na samom Kosovu da se stavi tra-Kosovo, taj bi spomenik po svemu morao da bude najvlebniji, najmonumentalniji. Zato se pomislilo na Vidovdanski Hram Meštovića, izložen u drvenom modelu na izložbi u bogato našu prestionicu, koju se uz najveće napore nastoji polepšavati, nego i zato, što bi na bojni poljima ovu veliku umetničku tekovinu jian vidljiv znak palim herojima. Ne samo zato što bi Vidovdanski Hram bilo teže čuvati.

Odmevi.

Kdor je mož, svoj glas da za moža, trot pa gre — in voli trota, zato je klerikalna množica izvolila si — Žebota.

Prej ščurkov je bilo mnogo pri nas, potem so previdno se skrili — zdaj lezejo zopet na dan in z njim različni — Grilli.

A ščurki in Grilli se vedno bojijo svetlobe in belega dne; in Bistrice tudi; zato se jezijo in v temi muhe love.

V jezik — oslovski znanosti bo Radić vse prekosil: pri njem je osel magarec, a magarec — ni osel.

Sploh je velik mož, ta Stipa on doma je tu in tam — in klerkoli se potipa — gleda ven mu drug program.

»Kranjci so magarci — rekel je nam izbral je besede krilate — pozneje popravi vse to je lepo: nazval nas je — brate.

Zdaj ljubezen bratska res se med nami vžiga; star pregovor že veli: osel oslu riga.

Za našo mejo severno sedaj prav slabo kaže, če jo junaki čuvajo od »Mariborske Straže«.

Vsako noč s koli hodiho okoli da meniška — komuniška bi ostala Šiška.

Čevlje kupujte od domačih tovarn tvrdke Peter Kozine & Co. z znamko »Peko«, ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na drobno in na debelo Ljubljana, Breg 20 in podružnica Aleksandrova c. 1.

VSO ČAST GOSPODINJAM, ki zahtevajo odločno pri trgovcu domač izdelek »PEKATETE«. So najcenejše, ker se zelo nakuhajo.

Kronika.

Opozorjamo vsakogar, da so nabirali inseratov za naš list opremljeni s tozadevnimi legitimacijami. To našim cenjenim oglaševalcem v vednost ker smo opozorili, da se izrablja naše ime od gotove strani, ki je za danes še ne imenujemo.

Poziv radi Južne železnice. Pozivljamo vsakogar, ki je v stanu dati nam informacije glede zapostavljanja nacionalnih interesov s strani Južne železnice, da nam čimprej pošlje točne in zanesljive tozadevne podatke. Upoštevamo samo dopise z podpisom in jamčimo za tajnost.

Oblastni odbor Orjuna.

Vsem trgovcem, ki imajo zveze z Italijo. V Jugoslaviji in še posebej v Sloveniji so tvrdke, ki dosledno dopisujejo z Italijo italijanski, Prešli bi za sedaj preko tega, če bi se to dopisovanje vršilo le z Italijani, toda tvrdke, ki igrajo pri nas vlogo najvišjih patriotov dopisujejo tudi z našimi slovenskimi tvrdkam v neodrešenem ozemlju italijansko. Največja sramota za te naše patriote pa je dejstvo, da odgovarjajo ti naši patriote italijansko tudi tedaj, če jim naši neodrešeni bratje dopisujejo slovensko. Za danes odločno svarimo pred takim nekvalificiranim početjem, ker nečemo škodovati našim bratom tam v robstvu. Če se pa ta sramotna praksa ne boče nehala, bomo našli sredstva, da jo mi odpravimo.

Uradništvu. Različni demagogi, ki hočejo naslikati Orjuno kakor nekega policaja vlade razširjajo vesti, da bo Orjuna povodom ev. uradniškega štrajka nastopila proti uradništvu. Izjavljamo, da ni Orjuna noben pandur, pač pa redno in povsod ščiti opravičene zahteve uradništva, pa bilo to različnim vladam po volji, ali pa tudi ne.

Orjuna v cerkvi. Znani profesor šentvitske gimnazije g. Pengov, naravoslovec, ki mu je pokojni dr. Zupan dokazal, da so njegovi naravoslovski spisi brezobrazni plagijati francoskih in nemških naravoslovcov, si je dovolil prošle nedelje v propovedi v št. Jakobu ob Savi nelep izpad proti naši organizaciji.

G. profesor, ki se mu je javno očitala literarna tatvina in ki je na očitek molčal ko grob, nas ne bo učil lepih manir. Tudi literarna tatvina je v očeh poštenih ljudi tatvina, zato je onečaščenje propovednice in cerkve, če tak človek še nastopa kot tolmač božje besede.

G. prof. Maslju svetujemo, da preneha enkrat gnjaviti svoje dijake z čitvom kakor »O du mein Österreich« itd. To tudi zahteva odlok viš. šolskega sveta. Dovolj nam je njegove sentimentalnosti za ranjko Avstrijo in zna se zgoditi, da bode mo prisiljeni ne glede na njegovo šibko osebo, zagrabit ga za »ta sladke«, če bi naš nasvet ne za-legal.

V ljubljanskih kavarnah in restavracijah se pogosto dogaja, da različni gostje iz Zagreba — večinoma seveda čifuti — ki med seboj govorijo hrvatski, naročajo in govorijo z našimi natakariji izključno nemški, kakor bi bili v kakem nemškem mestu. Ker poznamo naše natakarije kot narodne ljudi, jim priporočamo, da ne govorijo s temi gosti nemško, ampak naj jim odgovarjajo hrvatsko, da jim dokažejo, da razumemo hrvatsko vsaj toliko kolikor nemško, kar bi veljalo za ono gospodo lahko tudi glede slovenščine. Mi smo zmožni, da postrežemo vsakemu gostu v njegovem jeziku in se menda še ni zgodilo ne Nemcu ne Italijanu v Ljubljani, da bi ga kdo vznemirjal, če govori v svojem jeziku, kakor se godi našim ljudem, če pridejo v Gradec, Celovec ali v Trst. Zato pa nečemo, da bi Jugoslovani — pa magari da so judoslovani — pri nas švabčarili. To naj velja tudi za vsa naša letovišča. Narodni gostje naj pri očiščevalnem delu sodelujejo, da se ne bomo zaničevali sami na svoji zemlji.

Strah pred Orjuno. Ko je oblast izvedela, da priredi mariborska rezervna akcijska četa izlet v Limbuš, je v nedeljo poslala takoj orožniško ojačenje, boječ se, da bodo orjunaši požrli Limbuš. Orožništvo seveda ni imelo povoda nastopati in se je radi tega varno skrivalo po hišah in na postaji. Nas veselja, da oblast tako vzorno skrbi za javno varnost, smešno pa je, da misli, da bo Orjuna, ko bo hotela podvzeti kako akcijo, to javila v časopisju. Že samo dejstvo, da je bil izlet javno napovedan, bi moral oblast uveriti, da gre res samo za izlet in za nič drugega. Če bo Orjuna odmarširala kam z dru-

gim namenom, tega gotovo ne bo javila v časopisju.

Dr. Reismanov obračun z Žebotom. Madež, ki se nas je držal po znanem dogodku, ko je Žebot pljunil na ulici v obraz dr. Reismanu, nas je pekel in treba ga je bilo oprati. Sedaj je opran, ne še popolnoma, toda vendar. Zadnjo soboto se je vršila v mestni posve-tovalnici v Mariboru seja občinskega sveta, na katero je prišel tudi odbornik in poslanec Žebot. Prišel je v dvorano zadnji, dvignil ponosno glavo ter se zaničljivo ozrl krog sebe. Toda — v tistem trenutku je stopil preden dr. Reisman s pasjim bičem ter ga parkrat pošteno usekal po glavi. Žebot se je na to hotel spraviti nad dr. Reismano, toda ko je opazil, da stoji za njim še druge osebe, se je preplašen umaknil na sredino dvorane. Za pljunek je dobil Žebot pasji bič, ker pred bičem tudi on ni imun.

»Stražin« urednik Golec oklofuztan. Autor najostudnejših osebnih napadov in protidržavnih hujskarij v mariborski »Straži« je duhovnik Januš Golec, ki pa že davno ne nosi več duhovniške halje. Mariborska Orjuna ga je že večkrat opozorila, naj preneha z napadi, toda zaman. Napadal je dalje. Ker se tega klevetnika in ostudnega tatu časti in poštenja vsled imunite odgovornega urednika ne more spraviti pred sodišče, ni ostalo drugega nego obračunati z njim osebno, ne glede na to, da je po svoji lastni krivdi invalid, kajti po sovraštvu in propalosti ni invalid. V ponedeljek ob četrta na 13. uro ga je srečal v Jurčičevi ulici naš član tovariš Reja, se mu predstavil ter mu pripeljal krepko zausnico. Prizor je opazil tudi predsednik tovariš Rehar ter prihitel na lice mesta. Ko ga je Golec opazil, se je kakor tiger obrnil proti njemu ter zavpil: »Glejte, kake svinje so vaši ljudje!« Na ta pozdrav mu je predsednik odgovoril edino pravilno s klofuto. Prizor je opazovalo najmanj 100 ljudi, ki so vsi brez izjeme odobravalii javen obračun s to propalico. Njegov tovariš Žebot je dogodek opazoval iz bližnje gostilne, ni si pa upal na cesto, kar je za tega junaka zelo značilno.

»Napreje« nas napada. Glasilo kluba pravovernih socialistov in njegov urednik, ki je tako temeljito izčistil Avgijev hlev svoje stranke, da je sedaj sam samcat s svojimi pomagali v obširnem hlevu JSDS, se zadnje dni zaletava v našo organizacijo, hoteč tudi tu začetiti s svojim fanatičnim čiščenjem. Gospoda Bernota opozorjamo, da naša organizacija obstoja šele par mesecev in se zato še ni utegnila zakopati do vratu v gnoj, kakor bivša JSDS, da bi rabila pomoči Herkula-Bernota. Skrbimo pa sami, da se ne bo zakopala vanj, ker čistimo sproti, kar so sodrugi leta in leta opuščali. Sicer pa dajemo umirajočemu »Napreju« generalno odvezo za vse napade. Glejte, g. Bernot, če mi v nedeljo mahne po Vas in se zgodi, da »Napreje« med tednom ugasne — kapljice olja v njegovi življenski leščerbi so štete — pa bi naš list cel teden tolkel že po mrliču. Sama pijeteta do »Napreja«, ki bo v kratkem med pokojniki, nas zadržuje, da govorimo mirno z njim in mu ne grenimo zadnjih trenutkov. Pomisite, kako bridko bi bilo našemu uredniku pri srcu, če bi njegov list cel teden trobental, da »Napreje« laže in natolcuje, čitatelji pa bi vedeli, da je »Napreje« že pokojnik! V slab glas bi prišel naš list, češ, da mu niti veličanstvo smrti ni sveto. Zato vam napišemo gorko občuten nekrolog in otrema za vami ponižno solzico.

Šolski nadzornik Jurko za Prekmurje. V št. 16. našega lista smo vsled netočnih informacij delali krivico g. nadzorniku Jurku. V članku samem navedeni nedostaki v Prekmurju sicer odgovarjajo resnici, toda krivda ne zadene g. Jurka, temveč okrajno glavarstvo v M. Soboti, ki se na njegove opravilne predpostavke večinoma ni oziralo, in je vsled tega krivo da našnjih razmer. Rade volje in brez zahteve popravljamo storjeno krivico odličnemu narodnemu delavcu in upamo, da bode nesporazumljenju oprostilo.

Livarna zvonov inž. Bühl, Maribor. Došel je te dni dopis te tvrdke v roke, ki je bil namenjen neki fari blizu Maribora. V njem se daje na znanje, da bodo zvonovi do gotovega termina gotovi in faranom na razpolago. Seveda je bil cel dopis pisan v blaženi nemščini. In pri tej tvrdki se vlivajo zvonovi za celo bivše štajersko. Zahtevamo, da se pri gorenji trd-

ki upelje takoj slovenščina, sicer ne odgovarjamo za posledice. Če tem gospodom dišijo slovenski milijoni, ki jih zbira slovensko ljudstvo za zvonove, naj se nauče tudi našega jezika.

Človekoljubnim srcem. Sem že skoro dve leti v Jugoslaviji, kamor sem prišel s svojo družino iz Pri-morskega; tam so mi namreč fašisti onemogočili nadaljni bivanje. Upal sem, da bodem kot iskren narodnjak dobil kje kako službo. Nisem bil izbirčen, sprejel bi bil karkoli, čeravno sem bil prej v bančni službi. A ves moj trud je bil zaman. Zaprošil sem medtem 2krat k južni železnici, 1krat k financi in nešteto krat v privatna podjetja — toda službe so bile vedno oddane — oziroma se me je brez motivacije odklonilo. Vprašal sem se dostikrat: »Ali res ni za Slovence kruha tam, kjer imajo tisoče in tisoče Nemcev in Madžarov kruha dovolj?« In zdaj, ko sem potrošil vse kar sem imel in razprodal zadnjo stvarico, ki je imela kako vrednost, zdaj naj grem s svojo družino v smrt? Ali res ni v celi Jugoslaviji narodne tvrdke, ki bi me zaposlila, čeravno za službo? Mlad sem še in dela zmožen! Ne ustrašim se nobenega dela! Zato upam, da bo vsaj ta moj klic našel odmeval! (Eventuelni interesent dobi moj naslov in podatke v ured. »Orjuna«.) Op. ur.: Priobčujemo v album Zvezi Jug. Industrijalcev. Prosilec je bančni poduradnik. Prashamo koliko takih tujcemcev je pri nas v udobnih službah?

Onim, ki se jih tiče!

Tudi Mariborska Glavna pošta je osrečena s par korifejami, ki se s svojim avstrijskantskim ponašanjem — in to celo v državnem uradu — prav posebno odlikujejo. So sicer redki, a kljub temu čestokrat in z nepopisnim veseljem zabavljajo čez našo vzvišeno organizacijo. Poleg tega pa se pri vsaki priložnosti brez potrebe šikanirajo podrejene uslužbenice — nacionaliste.

Mneja smo, da državni urad nikakor ni prostor, kjer naj se vodi politika, zlasti ne antinacionalna. Prav posebno pa se povdarjamo, da absolutno ne bomo trpeli, da bi bili naši člani zbog svojega nacionalnega mišljenja izpostavljeni raznovrstnim sekaturam, pa bilo to tudi od strani gg. »kontrolorjev« (recte erfeldweibel).

Nastopiti bomo znali — v slučaju potrebe — tudi proti »krščanske-mu« predsedni. Društva nižjih pošt-nih uslužbencev, ki ob vsaki priliki bruha svoj srd in sovraštvo nad Orjuno celo proti uradnikom-nacionalistom in se je ponovno izrazil, kako se mu je posrečilo njihovo strogo strokovno društvo politično pobarvati, češ: »jaz imam vse nižje uslužbenice za seboj.« — Tudi za »junaka«, ki »bo Orjunašem trebuhe paral« naj velja isto.

Sicer pa naj vse te osebe vedo, da je predprevarna faza njihovega življenja Orjuni istotako dobro znana, kakor njihova navidezna metamorfoza po prevratu. — V slučaju nadaljevanja dosedanjega postopanja v uradu — bomo ubrali strune po notah, katere prizadetim gotovo ne bodo prijale.

Iz Bleda. Tu živi neki bivši avst. major Marčić. Ta človek povsod in ob vsaki priliki zabavlja čez državo. Nič mu ni pogodu. Sanja še vedno o Avstriji. Seveda denar mu je pa tudi jugoslovanski dober. Ako ima količjak značaja, bi moral vrniti pokojnino, ki jo dobiva od države, katero tako mrzi. Pa jugoslovanskega značaja ne moremo zahtevati od človeka, ki se je vzgajal po avstrijskih kadetnicah. Ve pa naj ta gospod, da smo zabavljajna že siti. Ako mu ni dovolji Jugoslavija, naj odide v Avstrijo, podkadili mu bomo s cunjami. Ako pa hoče jesti naš kruh, mora biti lojalen državljani, drugače bomo posegli po samopomoči. Zato pomnijo si pa naj tudi lažnarodnjaki, kateri občujejo z njim, da pride tudi za nje dan plačila. Zlostno je videti, kako se tem ljudem svetijo oči od veselja ako jih blagovoli nagovoriti bivši major. — Hlapci, ali Vas ni sram? vsi ljubite se mu, kot podrebe muhe. Ako se ne poboljšate, bomo objavili vaša imena. Podobno, kakor z Marčićem je tudi z nekim filatelismom Kovačem, kateri je zagrizen Nemec. Značilno je, da imata zgoraj omenjena, kar po dve stanovanji, pa jim jih ne zaseže stanovanjska komisija, akoravno je veliko pomanjkanje stanovanj. Naši ljudje so brez stanovanja, ta dva se pa šopirita vsak v dveh. Ali sta si mogoče z zabavljanjem čez državo prisluzila posebne pri-

vilegije? Ali se pa jih merodajna oblast celo boji?

Don Juraj Blankini častni podpredsednik Narodne Odbrane. Centralni Odbor Narodne Odbrane je imenoval Don Jurija Blankinija za dosmrtnega častnega podpredsednika Narodne Odbrane. Živio Don Jure! Živela Narodna Odbrana!

Prejeli smo in priobčujemo:

Cenjeni gospod urednik!

Blagovolite sprejeti v Vaš cenj. list sledeče: V »Orjuni« št. 16 z dne 8. aprila je bila notica, da sem podpisani ob priliki slavljenja zvonov na Viču dne 25. marca 1923 v gostilni pri »Pošti« zaklical »Živijo Radič Republika«. Pripoznam in obžalujem, da sem v krogu vesele družbe, kot vedno dovtipen človek v šali to izrekel. Zato javno izjavljam, da inkriminiranih besed nisem resno mislil, ker sam obsojam vsako protidržavno misel in se bom odslej tem bolj boril proti vsemu kar ruši čast, ugled in obstoj naše Jugoslavije!

Živela Jugoslavija!

Ljubljana, 26. IV. 1923.

Josip Lojk,

uradnik kr. Tob. tov. v Ljubljani.

Opomba uredništva: Veseli nas odkrito priznanje izkušenega družinskega očeta, ki je kolikor smo se informirali v očigled njegove izobrazbe in lastnih konstrukcij v prid tobačni tovarni celo v svojem današnjem činu zapostavljen.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Potrujemo, da g. Janko Kržič ni pisec članka »Ali je Orjuna potrebna«.

Lesnik inž. F. Kranjec.

Odgovorni urednik Vl. I. Gazinagi.

Razširjajte „ORJUNO“!

Ako kašljate je edino sredstvo proti prehlajenju

PEKTO
kateri sigurno pomaga
„ADRIJA“

drogerija in foto-manufaktura
B. Čvančara, Ljubljana.

ing. dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjen stavbeni inženir
in mestni stavbenik

Ljubljana, Mirje št. 11.

Izvršuje in projektira vsakovrstne
visoke zgradbe, vodne zgradbe,
železobetonske stavbe itd.

IVAN ZAKOTNIK
mesini tesarski mojster

LJUBLJANA

Dunajska c. št. 46.

Telefon št. 379.

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrošja za palače,
hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, lede-
nice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga.

Tovarna furnirja.

UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI

Je najmoderneje urejena in izvršuje vsa tiskarniška
dela od najpreprostejšega do najmodernejšega.

Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige. —
Ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku. — Brušure in
knjige v malih in tudi največjih nakladah. — Časopise, revije
in mladinske liste.

Okusna oprema ilustriranih katalogov, cenikov in reklamnih listov.

Lastna tvornica šolskih zvezkov.

Šolski zvezki za osnovne šole in srednje šole. Risauke, dnev-
niki in beležnice.

Manufaktura — Moda — Konfekcija

DRAGO SCHWAB

LJUBLJANA, Dvorni trg št. 3

v zalogi specijelno angleško i
češko sukno, vseh vrst obleke,
usnjeni suknjiči, dežni plašči,
pelerine, zimniki, raglani etc.

Izdelava oblek v last-
nem modernem salonu.

Zobna pasta

„Aikadont“

Ustna voda

Otroški vozički

zložljive lesene stolice za otroke,
ki služijo obenem kot mizica,
razni igračni vozički z in brez
košare, šivalni stroji in dvokolesa
so najcenejši: „TRIBUNA“,
tovarne dvokoles in otroških vozičkov
v Ljubljani, Karlovska cesta 4.

Avtomobile

kolesa, motorje,
pnevmatiko vseh
vrst, olje, bencin in
druge potrebščine
ima vedno v zalogi

F. Florjančič
LJUBLJANA.

M. Poličar & drug

Bled, Slovenija.

Špecialna tovarna za izdelavo
bančnih in pisarniških oprav.

Velika tvornica za pohištvo.

Prevzema tudi vsa stavbena dela.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

Podružnice:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

ŠELENBURGOVA ULICA ŠTEV. 1.

Brzojavi:
TRGOVSKA.

(PREJ SLOVENSKE ESKOMPTNA BANKA)

Kapital in rezerve Din. 17.500.000.—

Telefoni: 139,
140, 458.

Ekspoziture:

Konjice
Meža-Dravograd
Ljubljana (menjalnica
v Kolodvorski ulici).

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Slavenska banka d. d. v Zagrebu.

VIII. Emisija.

ZAGREB, meseca aprila 1923.

Povišanje glavnice od Din 37.500.000.— na Din 50.000.000.—

Poziv na subskripcijo

komadov 125.000 delnic, glasečih se na prinosca po Din 100.—
v nominalni vrednosti v skupnem znesku Din 12.500.000.—

P. n.

Temeljen pooblastila občnega zbora z dne 8. aprila 1922 ter vsled splošne potrebe nadaljne prometne glavnice odločilo se je ravnateljstvo Slavenske banke d. d. izvršiti zvišanje delniške glavnice ter emisijo novih delnic po sledečih pogojih:

1. Delniška glavnica Din 37.500.000.— povišuje se z izdajanjem novih komadov 125.000 delnic po Din 100.— nominale, torej za Din 12.500.000.— na Din 50.000.000.—
2. Posestnikom starih delnic pripada pravica na 3 (tri) stare delnice optirati eno novo za ceno od Din 110.— tel quel.
3. Subskripcija začneja z dnem 20. aprila t. l. ter se zaključi dne 30. aprila t. l.
4. Nove delnice nosijo kupon za leto 1923. ter sodelujejo na dobičku od dne 1. januarja 1923.
5. Protivrednost podpisanih delnic je vplačljiva takoj, najkasneje do dne 30. aprila 1923.
6. Subskripcija, odnosno opcija se obavlja

v Zagrebu pri blagajni zavoda,

pri podružnicah Slovenske banke d. d.: v Beogradu, Bjelovaru, Brodu ob Savi, Celju, Dubrovniku, Gornji Radgoni, Kranju, Ljubljani, Mariboru, Murski Soboti, Osijeku, Sarajevu, Somboru, na Sušaku, v Šabcu, Šibeniku, Velikovecu, Vršcu,

v Splitu: pri Jugoslavenski banki d. d.,

v Ljubljani: pri Slovenski banki,

v Wenu: pri Bankhaus Milan Robert Alexander,

v Budimpešti: pri Balkanski banki d. d.

ter pri vseh bančnih zvezah Slavenske banke d. d.

Delničarjem iz Amerike se bode rezerviralo na njih odpadajoče število novih delnic do prispetka njihovega naznanila, ako reflektirajo na izpisano opcijo novih delnic.

7. Posestniki starih delnic, kateri žele v smislu točke 2. optirati nove delnice, morajo predložiti pri zgoraj označenih mestih subskripcije: točno izpolnjeno in podpisano prijavnico z navedbo števil starih delnic (v kolikor niso pri zavodu v pologu), ali začasno potrdilo starih delnic. Delničarji bivše Jugoslovanske Union-banke zamoreje to opcijo izvesti na ta način, da se vzamejo v obzir njih še neizmenjene delnice, v smislu svoječasnega zaključka glede zedinjenja s Slavensko banko d. d., t. j. na vsaki dve delnici Jugoslovanske Union-banke odpadejo tri delnice Slavenske banke d. d.

8. Ažijski dobiček, katerega se doseže pri izdajanju novih delnic, gre v korist rednega rezervnega zaklada, odbivši stroške emisije in pristojbine.

9. V svrhu provedbe te emisije je bil osnovan sindikat, kateri jamči za uspeh povišanja delniške glavnice.

LJUBLJANA, Mestni trg 5

O. BERNATOVIČ

KONFEKCIJSKA TRGOVINA

MANUFAKTURNA
VELETRGOVINA

HEDŽET & KORITNIK

LJUBLJANA

FRANČIŠKANSKA ULICA 4

BRZOJAVI: HEDŽET

TELEFON 75

MERAKL

boje, barve, lak, kit,
emajl, čopiči

najboljše kakovosti nudi

Medić, Rakovc, Zankl, d. z.
o. z.Maribor, Ljubljana, Novisad,
podružnica. centrala. podružnica.MODNA KROJAČNICA
JOŠKO SUŠNIK

LJUBLJANA

CHARLES PRINC

Poštni predal 124.

Manufakturno blago na debelo.

LJUBLJANA,
MIKLOŠIČEVA C. 36.

Kr. monopolna veleprodaja soli

JADRAN d. z o. z.

Ljubljana, Dunajska cesta št. 19.

Prodaja specerijskega in kolonijalnega
blaga na debelo.

Telefon interurb. 113.

Parfums - Driay - Paris

Ing. V. NIKOLIC
Kraljevski dvorski liferant
LJUBLJANA - MOSTE
Telefon št. 562.Oglasi v „ORJUNI“
imajo
najboljši uspeh.

Ing. V. NIKOLIC

Kraljevski dvorski liferant

LJUBLJANA - MOSTE

Telefon št. 562.

A. & E. Skaberne

Ljubljana

MANUFAKTURA

in
MODA

Na debelo in drobno.

MODNA TRGOVINA

A. ŠINKOVIC
NASL. K. SOSSLJUBLJANA
Mestni trg 19.
CENE ZMERNE

Naročajte „ORJUNO“!

Autogaraža
AUTODELAVNICA

A. Thaler

LJUBLJANA

GLINCE 37.

FRAN MULEC & DRUG

LJUBLJANA, VOŽARSKI POT 1

TELEFON ŠT. 75.

TVORNICA
KUVERTIMA VEDNO V ZALOGI IN IZDELUJE
PO NAROČILU VSE VRSTE KUVERT

!! NA ŽELJO POŠLJEMO VZORCE !!

„SLOGRAD“

Slovenska gradbena in industrijska d. d.

Telefon inter. 180. Telefon inter. 180.

Tehnična pisarna Ljubljana, Sp. Šiška,
Frankopanska ulica 151.

Izvršuje: stanovanjske hiše, trgovska poslopja, moderne industrijske zgradbe, betonske in železobetonske konstrukcije, vse vrste vodnih naprav na podlagi 25 letnih izkušenj. Specialiteta: železobetonske cevi za vodne naprave in vodovod.

Zastopa: Patent Dr. inž. Emperger-a za izvrševanje konstrukcij iz armiranega betona z litoželeznimi vložki za visoke tlačne napetosti (kakor pri skladiščih, „silo“-mostovih in podobno). Izdeluje: vse vrste tehničnih projektov in statičnih proračunov. Parna žaga.

Telefon int. št. 247.

Glavna zaloga cigaretnega papirja „ABADIE“

Papir en gros.

Vse vrste ovojnega, konceptnega, pisemskega ter barvastega Couleur-papirja ima vedno v zalogi po najnižji ceni.

A. LAMPRET

Krekov trg št. 10.

Telefon int. št. 247.

Inserirajte vedno v „ORJUNI“!

Naklada in izdaja lastnih serij „Stenskih reklamnih načrtov trgovsko-prometnih središč in kopališč kraljevine SHS“:

Serija A: Načrt Ljubljane.

Serija B: Bled, z železniškim omrežjem cele naše države.

Serija C: Sušak, s parobrodsko in železniško karto, po osnutku ing. Gregora, se priporoča trgovsko-industrijskim izvoznim in uvoznim krogom.

OGLASNI IN REKLAMNI ZAVOD

JOSO ZORMAN

LJUBLJANA, GLEDALIŠKA UL. 2

Sprejema oglase za vse časopise in revije, posebno za čas. III. ljublj. velesojma!

Lastna koja na letošnjem III. ljublj. velesojmu!

Proračuni in pojasnila brezplačno, oglasi po origin. oglašnih cenah

Poštni ček. račun št. 12.066 v Ljubljani.